

Information till **revisorer** om

Penningtvätt och finansiering av terrorism

**SAMORDNINGSFUNKTIONEN
MOT PENNINGTVÄTT OCH
FINANSIERING AV TERRORISM**

I denna folder får du som verksamhetsutövare information om metoder för penningtvätt och terrorfinansiering och risker kopplade till din verksamhet. Vägledningen har tagits fram av Revisorsinspektionen i samarbete med Samordningsfunktionen mot penningtvätt och terrorfinansiering.

Samordningsfunktionen leds av polismyndigheten och består av 17 organisationer. Dess uppdrag är huvudsakligen att fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring mellan myndigheter, att löpande identifiera, kartlägga och analysera risker och metoder för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige samt att ge information till verksamhetsutövare för att bidra till deras arbete med att förebygga riskutsatthet.

Informationsmaterial för andra verksamhetsutövare tas fram efter hand.

Du hittar broschyrerna på polisen.se. Sök på "penningtvätt".

Utgivare: Polismyndigheten
Diarienummer: A407.148/2017
Version: Maj 2019
Grafisk form: Sinfo Yra

Din verksamhet riskerar att utnyttjas

Riskera inte att medverka till brott. Som revisor är du skyldig att förebygga risken för att utnyttjas som ett verktyg för brottslig verksamhet genom att följa lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Internationellt förekommer det att kriminella använder sig av revisionstjänster när de omvandlar svarta pengar till vita. Även i Sverige är bedömningen att de tjänster som revisorer tillhandahåller såsom rådgivning och intyganden kan utnyttjas i upplägg för penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom revisorns arbete kan kriminella bland annat uppnå legitimitet för illegala transaktioner samt få falska underlag och fakturor att framstå som korrekta.

Syftet med det här informationsmaterialet är att öka revisorers kunskap om ovanliga beteenden hos kunden samt ge exempel på transaktioner och tjänster som kan tyda på olaglig verksamhet.

I dokumentet beskrivs situationer och varningssignaler som indikerar hög risk för penningtvätt och/eller finansiering av terrorism. Vid misstanke om tvivelaktiga transaktioner är du skyldig att vidta åtgärder samt rapportera till Finanspolisen.

Penningtvätt innebär åtgärder som vidtas för att dölja eller omsätta pengar eller andra tillgångars ursprung i brottslig verksamhet. Det kan till exempel röra sig om pengar från narkotikabrott, skattebrott eller bedrägerier som "tvättas" för att kunna användas i den legala ekonomin.

Finansiering av terrorism innebär att ekonomiskt stödja terrorism genom att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom som ska finansiera terrorism.

Lagstiftning och riktlinjer

Som revisor måste du genomföra ett antal åtgärder för att minska din riskutsatthet. Vägledning i hur revisorer bör agera för att följa penningtvättslagstiftningens bestämmelser finns i FAR:s uttalande i etikfrågor, EtikU 11 *Medlemmarnas tillämpning av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.*

Som revisor eller företrädare för ett revisionsföretag ska du

- Göra en allmän riskbedömning av hur den egna verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och skapa rutiner för hur du ska hantera dessa risker.
- Dokumentera rutiner och riktlinjer avseende dina åtgärder för kundkännedom, övervakning, rapportering och för behandling av personuppgifter.
- Upprätta en särskild riskbedömning avseende varje enskild kund (kundriskprofil).
- Identifiera och ha en god kännedom om dina kunder (kundkännedom).
- Övervaka pågående uppdrag och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka avvikande aktiviteter och därefter, i förekommande fall, fördjupa granskningen av omständigheter som kan tyda på penningtvätt eller finansiering av terrorism.
- Rapportera misstänkta fall av penningtvätt och finansiering av terrorism till Finanspolisen (rapporteringsplikt).
- Bevara handlingar och uppgifter avseende kundkännedom, övervakning, och rapportering i åtminstone fem år.
- Fortlöpande ge anställda relevant utbildning och information på området.
- Vidta åtgärder för att skydda anställda från hot eller fientliga åtgärder.
- Upprätta en intern kontroll i syfte att kvalitetssäkra arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Källa: Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Du bör vara medveten om dina skyldigheter och risken för att om du inte uppfyller dessa få en sanktionsavgift eller en disciplinär åtgärd. Du riskerar också att dömas till böter eller fängelse i enlighet med lagen (2014:307) om straff för penningtvättbrott.

Fakta om straff för penningtvättsbrott

3 § För penningtvättsbrott döms, om åtgärden syftar till att dölja att pengar eller annan egendom härrör från brott eller brottslig verksamhet eller till att främja möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde, den som

1. överlåter, förvärvar, omsätter, förvarar eller vidtar annan sådan åtgärd med egendomen, eller
2. tillhandahåller, förvärvar eller upprättar en handling som kan ge en skenbar förklaring till innehavet av egendomen, deltar i transaktioner som utförs för skens skull, uppträder som bulvan eller vidtar annan sådan åtgärd.

Straffet är fängelse i högst två år.

7 § Den som, i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, medverkar till en åtgärd som skäligen kan antas vara vidtagen i sådant syfte som anges i 3 §, döms för näringspenningtvätt. *Straffet är fängelse i högst sex år om brottet är grovt och böter eller fängelse i högst sex månader om brottet är ringa.*

Källa: Lag (2014: 307) om straff för penningtvättbrott

Tillvägagångssätt

Alla typer av brott som kan ge upphov till ekonomisk vinning kan vara så kallade förbrott till penningtvättsbrott. För att kunna tvätta pengar behöver den kriminelle sedan introducera brottsvinsten i det finansiella systemet. Detta kan ske genom olika stora kontantköp av lyxvaror eller fastigheter, men det kan också ske genom att brottsvinsten förs in på ett företags bankkonto.

Att starta och utnyttja företag som verktyg för att få pengar från brott att verka legitima är ett vanligt förfarande. Utåt sett kan företaget ge intryck av att drivas lagligt men i själva verket kan det utnyttjas för allt ifrån momsbedrägerier, uttag av kontanter för att betala svarta löner, genom att vinster förs över till kriminellas konton eller genom att brottsliga pengar blandas in i företagets ekonomi som påstådd omsättning. Det förekommer även att företag helt eller delvis inte bedriver någon faktisk verksamhet utan att affärsupplägget går ut på att utföra bedrägerier genom att ställa ut falska fakturor. Andra företag kan även vara inblandade i samma upplägg genom att de för över pengar till ett konto hos det företag som ställer ut de osanna fakturorna. Det är heller inte ovanligt att kriminella använder sig av målvakter eller personer som uppträder som ledningspersoner i företag, men vilka sällan är de verkliga huvudmännen. Brotten är ofta svåra att upptäcka för utomstående eller myndigheter eftersom de sker inom etablerade företagsstrukturer. När väl årsredovisningen blivit offentlig förekommer det att företaget försatts i konkurs och huvudaktören kan många gånger redan ha startat ett nytt företag.

För att dölja pengars ursprung och skapa en legitim bild av företagen, kan brottsvinster delas upp och föras över mellan flera olika konton, gärna över flera jurisdiktioner. Internationella organisationer som Financial Action Task Force (FATF) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har pekat på stora risker med gränsöverskridande handel och, i de fall sådan förekommer hos revisionsklienten, blir det revisorns ansvar att granska detta närmare.

Revisorns roll är att inom ramen för sin sedvanliga revision förhålla sig professionellt skeptisk och följa pengarna. Är fakturorna rimliga? Existerar "köpta" inventarier, har tjänsten utförts? Finns det en förklaring till graden av kontanthantering i bolaget? Är något avvikande med kundens motparter i affärerna – är de exempelvis nystartade, har de redovisat skatter och avgifter, hur ser styrelsen ut? Att endast kontrollera om kundens motparter har F-skatt och betalar moms räcker knappast i detta sammanhang. En annan omständighet att vara uppmärksam på kan vara om en fastighet exempelvis är bokförd till ett värde som överstiger dess köpeskilling. Det är revisorns uppgift att ställa frågor för att kunna bilda sig en uppfattning om det finns skälig grund att misstänka penningtvätt.

Det kan vara extra viktigt för en revisor att vara uppmärksam i situationer där det verkar finnas risk för att bolaget gör, eller kommer att göra, sig skyldig till bokföringsbrott. Inte för att bokföringsbrott i sig behöver utgöra ett förbrott till penningtvätt, utan för att oegentligheter på ett plan ofta tyder på oegentligheter även på andra.

Var vaksam!

Följande exempel på varningssignaler bör föranleda revisorer att göra en fördjupad granskning av kunden och/eller transaktionen. Särskilt i de fall där flera varningstecken förekommer samtidigt eller är återkommande. Omständigheterna behöver inte innebära att det faktiskt rör sig om något olagligt, bara att du som revisor bör granska transaktionerna närmare.

1 Varningssignaler i samband med kundkännedomåtgärder

- Det är svårt att kontrollera kundens eller dess företrädares identitet och/eller kontaktuppgifter. Exempelvis om kunden är ovillig att ge detaljer om sin identitet, använder en postbox och/eller har vaga adressuppgifter.
- Kunden kan endast tillhandahålla en kopia av pass och/eller identitetshandlingar.
- Kunden använder utländska identitetshandlingar som är kända för att ofta vara förfalskade eller som är svåra att verifiera i samband med kundkontroll.
- Kunden är etablerad i ett land utanför EES som EU-kommissionen har identifierat som ett högriskland.
- Kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (en s.k. Politically Exposed Person eller PEP), en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person.
- Affärsförbindelse som etableras på distans och/eller där ställföreträdaren/ombudet inte är personligen närvarande. Exempelvis där kunden gett en annan person fullmakt att företräda hen.
- Kundens företrädare har tidigare varit aktiv i flera kortlivade företag.

- Misstänkta bulvanförhållanden där det verkar som om kunden handlar för någon annans räkning. Exempelvis om kunden har sällskap eller verkar övervakas vid kontakter.

2 Varningssignaler under affärsrelationens gång – fortlöpande uppföljning

Avvikande eller ovanliga transaktioner

- Storleken eller frekvensen av transaktionen är inte konsekvent med kundens normala transaktionsmönster och/eller saknar affärsmässighet.
- Kundens transaktionsmönster har förändrats sedan affärsförbindelsen etablerades.
- Plötslig ökning av frekvensen eller värdet av transaktioner med en viss motpart, utan att detta ges en rimlig förklaring.
- Transaktionerna saknar uppenbart syfte eller affärsmässighet, och involverar eventuellt närstående parter.
- Transaktioner som underlättar anonymitet exempelvis genom postväxel eller virtuella betalningsmedel.
- Osedvanligt stora valutatransaktioner, särskilt de som sker i utbyte mot överlåtbara värdepapper eller individuellt anpassade finansiella instrument (strukturerade produkter eller strukturerade placeringar).
- Uppenbar strukturering av transaktioner i syfte att undvika identifieringskrav, reglerad registrering eller rapporteringskrav.
- Köp av stora kontantvärdesinvesteringar som snart åtföljs av kraftiga belåningar på desamma.
- Köp och försäljningar av investeringar utan någon uppenbar anledning.
- Köp till priser anmärkningsvärt över eller under marknadsvärdet.

- Ovanligt stora kontanttransaktioner.
- Stora eller ovanliga valutainbetalningar som avser investeringar eller betalning för investeringar och som görs från ett konto som inte tillhör kunden.
- Ett oväntat och förtida återköp av investeringstillgångar, särskilt när kunden begär att vinsten ska efterskänkas till en till synes utomstående tredje part eller om kunden tar liten hänsyn till kostnaderna förknippade med återköpet.
- Kunden gör en oväntad och förtida återbetalning av lån eller krediter som är avvikande från kundens normala beteende.
- Kapitaltillskott genom eventuellt övervärderad apportegendom alternativt tillskott genom apportegendom från ett checkkreditkonto som delvis byggts upp av kontanter.
- Transaktioner via mellanhänder utan något uppenbart affärs-mässigt skäl, särskilt om dessa har hemvist i utlandet.
- Pengar och tillgångar flyttas till länder eller utländska bolagskonstruktioner där insynen är begränsad, utan någon rimlig förklaring.
- Transaktioner som involverar en offshore "skalbank" vars namn är mycket likt det för någon välkänd storbank.

Omständigheter kring hur företaget drivs

- Kunden får ovanliga inbetalningar från oklara källor och betalningarna stämmer inte överens med försäljningarna. Kunden gör omotiverade emissioner eller får oväntade aktieägartillskott.
- Kundens affärsverksamhet är kontantbaserad utan att det är motiverat för den specifika branschen.
- Kontanta bidrag i samband med företagets bildande eller för att öka dess kapital.
- Inkomsterna från kundens affärsverksamhet är inte i proportion till affärssektorn.

- Företaget upplöses på ett misstänkt sätt, kort efter att det har bildats.
- Kunden verkar nyligen ha ingått flera nya affärsförbindelser med olika finansiella enheter t ex utomstående företag.
- Kunden erbjuder revisorn pengar, annan ersättning eller ovanliga förmåner på ett sätt som verkar misstänkt.
- Kunden använder omotiverat komplexa företagsstrukturer.
- Kunden anlitar flera olika revisorer och rådgivare till koncernföretag eller andra närstående företag.
- Flera förändringar i bolagsordningen inom en kort tidsperiod som exempelvis ändring av bolagets verksamhet, säte eller att personer i ledningen ofta byts ut.
- Kunden byter regelbundet (årligen) revisorer, redovisningskonsulter, skatterådgivare etc.
- Kunden har inga anställda, vilket är onormalt mot bakgrund av dess verksamhet.

- Företagets medel stannar aldrig på företagets konto särskilt länge.
- Insättningar görs på ett konto och återbetalas till samma eller annat konto innan affärshändelsen har fullbordats.
- Koncerninterna transaktioner som är svåra att förklara.
- Orimliga förändringar i resultat av oklara skäl.
- Hög omsättning i små verksamheter i vilka detta inte rimligen kan förväntas.
- Överdrivna eller ovanliga provisioner eller agentarvoden – stora betalningar för ospecificerade tjänster eller lån till konsulter, närstående parter, anställda eller statsanställda.
- Kunden har lån med säkerheter från offshore-banker.
- Företaget betalar konsultarvoden till offshore-bolag.
- Företaget faktureras av organisationer belägna i stater som saknar tillfredsställande penningtvättslagstiftning, som är kända för hög banksekretess och som utgör skatteparadis för juridiska personer.
- Kunden etablerar en ny affärsförbindelse kopplade till ett högriskland.
- Kunden har skapat företag utan något tydligt affärsmässigt syfte.
- Kunden söker investeringsförvaltningstjänster avseende tillgångar vars ursprung är svåra att precisera eller på ett sätt som inte går att förklara med kunskap om kundens ekonomi eller förväntade beteende.
- Bildandet av dotterföretag eller andra förgreningar i utlandet som inte verkar vara nödvändiga för affärsverksamheten samtidigt som de används för att påverka överföringskostnaderna.
- Revisorn ombeds sätta kunden i kontakt med ett utländskt kreditinstitut så att kunden kan öppna konton i det landet, trots att kunden inte gör affärer i det aktuella landet och kunden inte har någon tydlig vision avseende sin framtida verksamhet där.

- Kunden köper varor (exempelvis båtar och lyxbilar) som inte har någon anknytning till företagets verksamhet.
- Företagets bokföring visar regelmässigt försäljningar till ett lägre värde än intäkten, vilket sätter företaget i en förlustposition. Företaget fortsätter, utan att någon rimlig förklaring ges, att göra dessa förlustaffärer.
- Företaget gör stora utbetalningar till dotterföretag eller andra enheter i företagssfären som inte verkar vara affärsmässigt motiverade.
- I samband med ovanliga transaktioner sker ekonomiska förluster utan att huvudmannen verkar bekymrad.

Underlag och dokumentation

- Kunden är osäker på var företagets bokföring och dokumentation finns.
- Bolagets verkliga verksamhet stämmer inte överens med den som anges i bolagsordningen.
- Företagets investeringar stämmer inte överens med företagets profil.
- De dokument som har lämnats in verkar inte stödja den övriga information som kunden har lämnat.
- Uppgifterna i registreringsbeviset avseende kunden stämmer inte överens med de uppgifter som ställföreträdaren lämnat om exempelvis firma, företrädare, organisationsnummer eller adress.
- Det saknas spår av att en affär har ägt rum – finns det faktiska bevis för att affären verkligen har skett?
- Vissa kundfakturer har inte de nödvändiga transportdokumenten och det förekommer också kontantbetalningar – misstänkt karusellbedrägeri.
- Misstanke om falska eller påhittade fakturer (på grund av oregelbundenhet i leverantörsfakturorna).

- Stort antal fakturor från en enda leverantör eller grupp av leverantörer (misstanke om falska fakturor eller karusellbedrägeri).
- Årsredovisningen lämnas in för sent eller inte alls.
- Räkenskaperna stödjer inte årsredovisningen eller förvaltningsberättelsen.
- Kunden redovisar återkommande en icke-existerande eller redan betald skuld som ny.
- Betalningar för ospecificerade tjänster eller betalningar som verkar orimligt stora i relation till den tjänst som utförts.
- Otillättna eller felaktigt bokförda transaktioner.
- Fortlöpande/fortsatta och osannolika "fel" på skattekontot som är till den skattskyldiges förmån.
- Inköpsfakturor åtföljs alltid av försäljningsfakturor på ett i det närmaste identiskt belopp.

3

Varningssignaler kopplade till kundens beteende och privatekonomi

- Kunden är ovillig att ge detaljer kring eller svara på frågor om sin ekonomi.
- Kunden har ovanligt stor kunskapsbrist avseende sina affärer, ger orealistiska förklaringar till kontanter eller transaktioner och/eller använder ombud som betar sig som ägare av – eller har fullmakt över – bankkonton.
- Kunden har omotiverat hög kunskapsnivå om penningtvättslagstiftningen.
- Kunden agerar defensivt vid kundkännedomfrågor eller är överdrivet mån om att rättfärdiga vissa transaktioner.
- Kunden verkar ovanligt intresserad av interna kontrollsystem samt rutiner för kundkännedom och rapportering.
- Kunden genomför flera till synes obefogade utlandsresor och denne eller dess företrädare verkar leva över sina tillgångar.
- Kunden använder privata konton vid affärstransaktioner.
- Kunden har ett hem- eller tjänstetelefonnummer som ofta är avstängt eller inte existerar.

Du är skyldig att rapportera misstänkta transaktioner och aktiviteter

Som revisor är du skyldig att riskbedöma din kund och din verksamhet samt rapportera misstänkta transaktioner till Finanspolisen.

Även i de fall då du som revisor avslutar en affärsförbindelse på grund av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism så ska detta rapporteras till Finanspolisen. Din rapporteringsskyldighet faller inte bort genom att du frånträder ditt uppdrag eller avslutar affärsrelationen!

Det är viktigt att tänka på att skyldigheterna enligt penningtvättslagstiftningen följer ett eget spår och därför inte ska blandas ihop med skyldigheterna att anmäla brott enligt aktiebolagslagen (2005:551).

En rapport till Finanspolisen kräver inte att du som revisor har faktiska bevis för att penningtvätt eller finansiering av terrorism har skett. Det räcker med att du har skälig grund att misstänka att det rör sig om sådant eller att exempelvis pengar kommer från brottslig verksamhet.

En rapport till Finanspolisen kräver inte att du som revisor har faktiska bevis för att penningtvätt eller finansiering av terrorism har skett. Det räcker med att du har skälig grund att misstänka att det rör sig om sådant eller att exempelvis pengar kommer från brottslig verksamhet. En rapport är heller inte detsamma som en polisanmälan. Uppgifterna om vem som har rapporterat och vad som har rapporterats hålls hemliga.

Revisorer omfattas i detta sammanhang av tystnadsplikt. Det innebär att en revisor inte får berätta för kunden eller någon utomstående att en närmare granskning har skett eller att en rapport om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism har skickats till Finanspolisen. Att lämna uppgifter till Revisorsinspektionen är emellertid inte ett brott mot tystnadsplikten.

Revisorns rapport har ett starkt sekretesskydd hos Finanspolisen. Det finns även ett förstärkt skydd mot skadeståndsansvar gentemot den rapporterade eller någon av dennes intressenter.

I 4 kap. 10 § penningtvättslagen hänvisas till bestämmelserna i aktiebolagslagen, lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, stiftelselagen (1994:1220) och revisionslagen (1999:1079) som innehåller bestämmelser som begränsar revisorns skadeståndsskyldighet med anledning av rapportering enligt penningtvättslagen. En revisor svarar endast för skada på grund av oriktiga uppgifter som revisorn haft skälig anledning att anta var oriktiga.

Så här rapporterar du

För att kunna rapportera misstänkta transaktioner skickar du e-post till fipo@polisen.se så återkommer Finanspolisen med ett webbformulär att fylla i.

Vill du veta mer om hur det går till är du välkommen att kontakta Finanspolisen, 010-56 368 00.

Alla omständigheter som föranlett misstanken ska rapporteras, och det är viktigt att det framgår vad du misstänker och varför.

Tänk på följande när du förbereder din rapport:

- Sammanfatta kort dina misstankar.
- Beskriv händelserna i kronologisk ordning.
 - Var har det hänt?
 - När hände det? (datum eller tidsperiod)
 - Vad var det som gjorde dig misstänksam? Ge konkreta exempel.
- Beskriv kunden utifrån din kundkännedom.

Kontakta
fipo@polisen.se
för inrapportering.

Mer information eller frågor

Har du frågor om de regler som gäller eller om innehållet i informationsmaterialet?

Kontakta Revisorsinspektionen på telefon 08-738 46 00 eller e-post ri@revisorsinspektionen.se

**SAMORDNINGSFUNKTIONEN
MOT PENNINGTVÅTT OCH
FINANSIERING AV TERRORISM**

Revisorsinspektionen
Swedish Inspectorate of Auditors

Polisen